

den järjestöjen kautta kanavoituva auttaminen (esim. SPR:n katastrofiapu, Unicef tms.), erilainen yhteistoiminta, jäävät tarkastelun ulkopuolelle. Nyt johdopäättös on se, että altruismi liittyy traditioon; toisin sanoen altruismi koetaan ennen kaikkea velvollisuudeksi. Keskeinen auttajaryhmä ovat iäkkäät maaseudulla asuvat vanhukset, jotka auttavat huolimatta melko pienistä tuloistaan. Jos ajatellaan koko auttamisen kuvaa, niin saattaa olla, että tämä lopputuloks on hyvinkin virheellinen. SPR:n keräysten tuotto on mit-

tasuhteiltaan selvästi suurempaa ja osallistujien koostumus on melko varmasti toisenlainen. Olisikin ollut kiintoisaa, jos olisi pyritty vertailemaan erityyppisiä auttamisen muotoja kirkon auttamisen kanssa.

Mutta lopulta jää kysymys: tarvitaanko tässä oikeastaan altruismia koskevaa teoriaa? Ovatko Saari ja kumppanit inspiroituneet antamaan sinänsä melko vähämerkityksisille tiedoille liian laajan tulkintakehikon? Oma käsitykseni on tämä: Kirkon auttamistoiminta ei ole altruismia, sen kautta tapahtuva autta-

minen ei edusta altruismin valtavirtaa tai niitä muotoja (perheenjäsenten välistä auttamista, erilaista pyyteetöntä yhteistyötä, keskeisten suomalaisten sosiaalisten järjestöjen toimintaa), jotka yhteiskunnassamme mahdollisesti ovat keskeisiä. Tutkimus antaa siis hyvinkin harhaanjohtavan kuvan altruismista. Silti sen tulokset ovat itsessään kiinnostavia. On totta, etten olisi lukenut niitä, ellei niitä olisi pönkitetty altruismilla, joten oli siitä ainakin meemien levittämisen mielessä hyötyä.

Katastrofit eivät lopu

TUULA-MARIA AHONEN

Lars Backström työskenteli seitsemän vuoden ajan ulkoasiainministeriön humanitaarisen avun yksikön päällikkönä. Tässä kirjassa hän kertoo mielenkiintoisia ja järkyttäviä tarkastusmatkakokemuksiaan ympäri maailman, selvittää Suomen humanitaarisen avun linjausta ja jättää tärkeitä kysymyksiä lukijan pohdittavaksi.

Backströmin mukaan Suomi on ohjannut humanitaarisia varoja vuosina 1997–2004 eniten Afrikkaan, toiseksi eniten Aasiaan ja kolmanneksi eniten Eurooppaan. Jako heijastaa sitä tosiasiaa, että aseellisten konfliktien määrä on kaikkein suurin juuri Afrikassa, jossa 33 prosenttia väestöstä muutenkin kärsii aliravitsemuksesta, puhumatkaan lukuisista taudeista.

Kokonaistilanne on se, että avustustarpeita on maailmassa dramaattisesti paljon enemmän kuin avustusjärjestöt ja lahjoittajamaat pystyvät kattamaan. Erään tutkimuksen mukaan vuonna 2002 oli käynnissä 37 sotaa 29 eri maassa. Näiden sotien uhreista jopa 90 prosenttia on ollut siviilejä.

Suomi on linjannut humanitaarista apuaan niin, että sitä annetaan puolueettomuuden, tasa-puolisuuden ja humanisuuden periaatteita kunnioittaen, akuuteissa ja pitkäaikaisissa hätätilanteissa ja jälleenrakentamisen alkuvaiheissa. Varsinainen jälleenrakentaminen ja monivuotinen projektituki eivät kuulu humanitaarisen avun piiriin.

Humanitaarinen apu on muuttunut vaaralliseksi työ-

Lars Backström
Katastrofin kasvot
Seitsemän vuotta humanitaarisen avun parissa
Edita 2005

si. Backström kertoo tarkastusmatkastaan Kolumbiaan, jossa avustustyöntekijöiden toimisto vallattiin kuorma-autolla sisään ajaen ja osa henkilökunnasta otettiin panttivangeiksi. Toimisto menetti kaikki autonsa, tietokoneensa, radiokeskuksensa ja arkistonsa.

Sadat avustustyöntekijät ovat menettäneet työssään henkensä viime vuosien aikana. Backström ei kerro, onko tämä vähentänyt uusien työntekijöiden määrää.

Konflikteja tulee olemaan jatkossakin, Backström ennakoi. Sosiaaliset ja alueelliset eriarvoisuudet ovat suuria eikä laajoilla ryhmillä ole toimeentulomahdollisuuksia. Alueellisten, etnisten, heimojen välisten, ideologisten ja uskonnollisten kiistojen ratkaisumekanismit puuttuvat.

Euroopan ympäristökeskuksen EEA:n tutkimuksen mukaan odotettavissa on lisää myrskyjä, tulvia, kuivuutta ja muita ääri-ilmiöitä. Olemmeko menossa kohti yhä hallitsemattompia katastrofeja?

Ruandassa murhattiin vuonna 1994 kolmessa kuukaudessa 800 000 ihmistä. Miksi naapurit tappoivat naapureitaan, miksi kollegat tappoivat kollegojaan työpaikoilla, miksi lääkärit tappoivat potilaitaan ja opettajat oppilaitaan, Backström kysyy amerikkalaisen toimittaja Philip Gourevitchin suulla.

Gourevitch luettelee suuren

joukon tekijöitä, mm. äärimmäisen köyhyyden, tietämättömyyden, massiivisen aseiden tuonnin, propagandan, fanaattisen perusteellisen ja hierarkkisen keskitetyn hallinnon, ulkomaailman välinpitämättömyyden.

Backströmin mukaan konfliktien ehkäisyyn tulisi panostaa ehdottomasti nykyistä enemmän, mutta hän ei juuri pohdi, miten hyvin monimutkaihin maiden sisäisiin ongelmiin voitaisiin vaikuttaa ennalta ehkäisevästi.

Kolumbiassa todellinen valta ja varallisuus ovat kertyneet 40 perheen käsiin. Tämä ryhmä ei ole ollut valmis tekemään myönnytyksiä. Kolumbiassa jatkuu yksi maailman pitkäaikaisimmista konflikteista, joka on kestänyt jo yli 50 vuotta. Yli 300 000 ihmistä on saanut surmansa ja pari miljoonaa ihmistä on joutunut pakenemaan kotiaan. Backström ei kerro, kuinka paljon Kolumbian kriisi on tul-

lut maksamaan maailmalle.

Miten herättää maiden sisällä sosiaalista omaatuntoa ja vastuuta? Vienan Karjalassa työttömyys ja alkoholismi aiheuttavat suurta kurjuutta, mutta paikalliset vahvat naiset ovat ottaneet oman vastuunsa ja auttoivat humanitaarisia työntekijöitä toimimaan tehokkailla tavoilla paikallisissa oloissa. Miesten yleinen ratkaisu vaikeassa tilanteessa on itsemurha.

Ulkopuolisena tarkkailijana ei ole helppoa ymmärtää konfliktien dynamiikkaa ja kulkua. Ilmiselvää kuitenkin on, ettei ihmiskunta pysty yrityksistään huolimatta ratkaisemaan kaikkia erimielisyyksiään rauhanomaisesti vielä pitkään aikaan, jos koskaan, Backström ajattelee realistisen synkeästi.

Lukijana jään kaipaamaan lukua tai kahtakin, jossa kypsät, viisaat ja luovat ihmiset miettivät erilaisia ennaltaehkäisyvaihtoehtoja.

Stopalkoholin vaarat

REIJO VALTA

Kun Tintti tapasi *Kultasaksisessa ravussa* kapteeni Archibald Haddockin, tämä oli pahasti alkoholisoitunut. Sittenkin kapteenin saatua elämänsä sisältöä juominen pysyi yleensä kurissa, vaikkakin viskin naukkailu aiheutti ylimääräisiä mutkia muun muassa kuuseikkailun aikana. Tintti käytti monesti kapteenin pikkuhiprakkaa hyväkseen innostessaan tätä mukaan omiin suunnitelmiinsa. Kaikelle tälle tuli

kertakaikkinen loppu, kun professori Tuhatkauno *Tintti ja Picarot* -albumissa kehittämillään stopalkoholi-tableteilla pakko-raitisti kapteenimme.

Tintti ja kumppanit ovat belgialaisen Georges Remin (1907–1983, tunnetaan paremmin taiteilijanimellä Hergé) luomia sarjakuvahahmoja, jotka ovat saaneet kestoklassikon aseman myös Suomessa. Tintin seikkailuja on myyty maassamme yli

Hergé
Tintti ja aakkostaide
Suom. Heikki Kaukoranta
Otava 2005

1,6 miljoonaa albumia. Viimeinen suomeksi julkaistu on *Tintti ja aakkostaide*, joka sisältää Hergén luonnoksia keskeneräiseksi jääneestä tarinasta. Suomenos sisältää Ranskassakin vas-